

De schrijfster Rihana Jamaludin en de lezers in Suriname en Nederland

Joost Minnaard

Er ligt heel veel sneeuw in Tilburg, in deze laatste dagen van 2010 als ik op weg ga naar Rihana Jamaludin (Paramaribo, 1959). Zij woont in een buitenwijk van Tilburg en ontvangt me allervriendelijkst. Als schrijfster kreeg ze het afgelopen jaar in Suriname, maar ook, weliswaar in geringere mate, in Nederland, enige bekendheid met haar dikke historische roman *De Zwarte Lord* (2009). Begin 2011 zal er van haar een tweede roman verschijnen: *Kuis*. Ze laat me vol trots de omslag van haar nieuwe boek zien: een rank vrouwenlichaam met een prachtige kuisheidsgordel, van goud. 'Die kuisheidsgordel bestaat echt!' Over dat alles, en over haar publiek, een gesprek.

Van Paramaribo naar Tilburg
Wanneer is ze begonnen met het schrijven van verhalen? "Na de middelbare school volgde ik, eind zeventiger, begin tachtiger jaren van de vorige eeuw, op de lerarenopleiding (IOL) de opleiding voor lerarens tekenen. Bij mij komen regelmatig allerlei ideeën naar boven, die ik dan naderhand wil uitwerken. Die lagen in die jaren vooral op het beeldende vlak, hoewel ik toen toch ook al verhaaltjes schreef." Het beroep van tekenlerares leek haar goed te combineren met de wens die bij haar en bij veel anderen in die tijd leefde: de jonge onafhankelijke staat Suriname te helpen opbouwen, iets meer voor het land te doen dan alleen maar een beroep uit te oefenen. De coup en de decembermoorden smoorden echter die vorm van idealisme. In 1983 vertrok zij naar Nederland, waar zij uiteindelijk, na op diverse plaatsen te hebben gewoond, terecht kwam in Tilburg. Een tijd lang heeft ze gewerkt als docent inburgering, totdat ze besloot zich geheel aan het schrijven te wijden. "Van de beeldende kunst heb ik al weer een tijd geleden afscheid genomen; het schrijven als zodanig oefent nu eenmaal een grotere aantrekkingskracht op me uit. Maar, ik maak nog wel eens illustraties en een opdracht in die richting zal ik ook niet zomaar afslaan," geeft ze aan.

Verhalen

Rihana Jamaludin stuurde een verhaal in voor het multiculturele festival *Crossing Border* in Den Haag. Het werd geplaatst in de gelijknamige bundel van 1999.

"Ik was in die tijd druk in de weer mijn verhalen op te sturen naar diverse uitgeverijen in Nederland, vooral naar uitgeverijen van kinderboeken

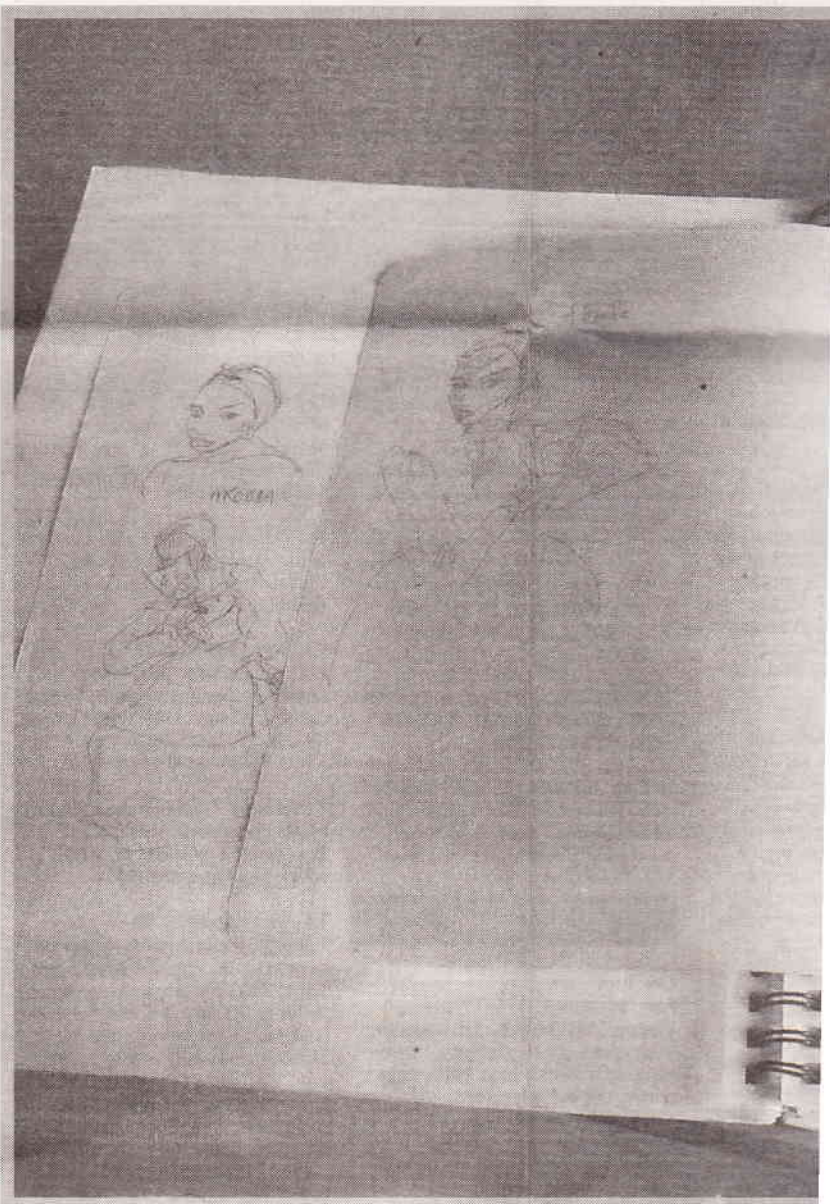
omdat ik het idee had dat mijn sprookjesachtige verhalen vooral bestemd waren voor kinderen. Juist op het terrein van de kinder- en jeugdliteratuur wilde ik in Suriname wat meer doen, omdat er toen op dat gebied nog niet zoveel bestond. Het werd met die uitgeverijen niets, ook al gaven ze aan de verhalen zeker niet slecht te vinden. Ik heb toen Robby Parabarsing benaderd en met steun van mijn ouders in Suriname, is de verhalenbundel *Minnewake* daar door Ralicon uitgegeven, in 2008." Ze laat me de bundel zien, met illustraties van haar zelf. 'Tien verhalen waarin liefde, schoonheid en poëzie de boventoon voeren, en een vleugje bitterheid het mysterie bewaart van een wereld waarin droom en werkelijkheid niet meer gescheiden zijn,' zo vermeldt de omslag. Geen verhalenbundel dus met een specifiek Surinaamse thematiek.

Ze vertelt dat een paar dagen eerder, in december 2010, de bundel *Voor mij ben je hier* is gepresenteerd, met verhalen van de jongste generatie Surinaamse schrijvers (16); Rihana is één van hen. En zij opent de bundel met *Kuisheid*. Van een verhaal van *Crossing Border*, naar *Minnewake*, uitgegeven in Suriname en vervolgens naar *Voor mij ben je hier*, uitgegeven in Nederland, is zij als schrijfster het levende bewijs van hetgeen de samensteller en redacteur, Michiel van Kempen, in zijn inleiding poneert: '[...] nergens anders dan in de literatuur wordt met zoveel woorden waargemaakt wat in de titel van deze bundel is uitgedrukt: *Voor mij ben je hier*. Dat is op en top het samenvallen van daar en hier, van de twee zijden van de oceaan, van verbeeldingswereld en geografische werkelijkheid.'

De Zwarte Lord

Haar roman *De Zwarte Lord* kreeg veel aandacht in het land. Regina Winter uit Den Bosch, vertrekt halverwege de 19e eeuw naar Suriname om les te geven aan de jonge kleurling Walther Blackwell (de Zwarte Lord). Zij krijgt te maken met een Suriname, waarin de gevolgen van de slavemij- blank, zwart en de tinten daartussen – en de conventies, fatsoensnormen enerzijds, minder weliswaar, maar ook de taboes anderzijds een overheersende rol spelen. Het verhaal speelt zich grotendeels af in het (vooral) voor

Europa revolutionaire jaar 1848. In het Caraïbische gebied zijn in dat jaar ook slavenopstanden uitgebroken, vaak met succes eisten de slaven hun vrijheid op. Ook werd in dat jaar de slavemij in Frans-Guyana afgeschaft, allemaal belangrijke gebeurtenissen voor de regio. "Dat was geen vooropgezet plan, zeker niet. Tijdens het werken aan deze roman kreeg ik veel ideeën. Ik werkte ze (veelal) uit in een schrift." Ze laat me het schrift zien. Aanteekeningen, illustraties, knipsels, allemaal keurig genummerd. "Hieruit is langzamerhand het

plan ontstaan om 1848 centraal te stellen.”

De titel had ze al vrij vroeg in haar hoofd. Toch is de Zwarte Lord niet de hoofdpersoon van haar omvangrijke roman, maar de blanke Regina. Een van de recensenten had het liever anders gezien. “Zij heeft kennelijk over het hoofd gezien dat ik niet specifiek voor het Surinaamse publiek schrijf, maar ook voor een Nederlands publiek. Tot de Onafhankelijkheid in 1975, is Surinaamse geschiedenis ook Nederlandse geschiedenis. In Nederland heeft men honderden jaren koloniale geschiedenis weggemoffeld, op school wordt er nauwelijks iets over verteld. Dat is zonde, want als je het verleden kent, begrijp je het heden beter. Ik heb willen laten zien hoe de verandering van land bij de Bossche Regina doorwerkt. Zij maakt als individu in dat belangrijke jaar, waarin ik als schrijfster ook allerlei cultuurhistorische aspecten aan bod laat komen, vanzelfsprekend ook een ontwikkeling door. Zij wordt een andere persoon, letterlijk en figuurlijk.” De schrijfster benadrukt dat er in die tijd in Suriname een vrij grote groep kleurlingen was, groter dan de blanke elite, met al behoorlijk wat invloed. Naar haar mening komt dat in de beschouwingen over het boek wat minder duidelijk naar voren.

De aandacht voor haar boek in de media in Suriname heeft haar aangenaam verrast. Zo verschenen er maar liefst vier

beschouwingen, en daarop weer reacties op de literaire pagina van *de Ware Tijd*. Ook in de regio rond Tilburg is er in de media over haar boek geschreven, maar tot een echt landelijke doorbraak is het nog niet gekomen.

Kuis

Haar nieuwe roman speelt zich af in Nederland. ‘De roman over seksualiteit en religie in de moderne veelkleurige maatschappij, waarin spiritualiteit vaker onderwerp is van twist dan van uitwisseling. In dit verhaal krijgt de hoofdpersoon, een Hindoe-staanse juwelier, de opdracht een kuisheidsgordel van goud aan te meten bij een beeldschone begerenswaardige jonge vrouw.’ zo vermeldt de aankondiging.

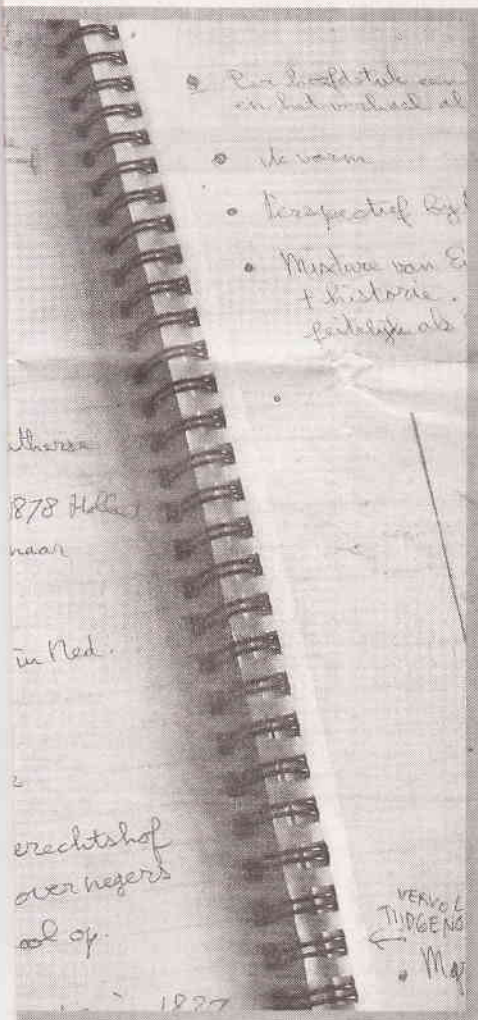
Een terugkeer naar de sprookjes en verwante verhalen, na het uitstapje in de geschiedenis? Ze moet lachen. “Nee, weet je, ik was al veel eerder met deze roman bezig dan

met *De Zwarte Lord*. Ik had die ook al eerder af. Het leek mijn uitgever *KIT Publishers* echter een beter idee te debiteren in hun fonds met de historische roman. Kuisheid in de bundel *Voor mij ben je hier* is een fragment uit mijn nieuwe roman.”

Van Tilburg naar Paramaribo

Ze komt nog met een zekere regelmaat in Suriname. “Afgelopen jaar, al die aandacht voor *De Zwarte Lord* en de waardering voor mij als schrijfster. Een warm bad. Het blijft het land waar mijn basis is gelegd, en een grote bron van inspiratie (hoe dan ook). Ik schrijf en wil nu op deze manier een bijdrage leveren aan de cultuur in beide landen. Op 22 januari treed ik op tijdens het festival *Writers Unlimited* (voorheen *Winternachten*) met andere schrijfsters in een blok met als thema ‘*Great Expectations voor Suriname?*’ Ook daaruit blijkt mijn betrokkenheid met het land.” Dus er is toch iets van je idealisme waar je het in het begin over had, bewaard gebleven? Ze knikt instemmend. Hoe kijkt ze aan tegen het Suriname van vandaag, met een president met een beladen verleden?

“De mensen zien vergiffenis wel eens als een soort van vervanging van het recht en dat kan natuurlijk niet. Het recht moet zijn beloop hebben. Het gaat daarbij absoluut niet om wraak. Die twee dingen worden helaas ook al eens door elkaar gehaald. Daarbij speelt dat het belangrijk is, voor iedereen, om nu eens precies te weten wat en hoe dat alles in de geschiedenis van Suriname heeft kunnen plaatsvinden. Daar ben je als schrijver van historische romans immers ook altijd naar op zoek. Je moet de geschiedenis goed kennen om

naludin en Nederland

ga naar Rihana Jamaludin (Paramaribo, st. Als schrijfster kreeg ze het afgelopen bekendheid met haar dikke historische erschijnen: *Kuis*. Ze laat me vol trots de ge kuisheidsgordel, van goud. ‘Die kuis-

arte Lord
nt in het
r uit Den
dverwege
Suriname
de jonge
Blackwell
ij krijgt te
uriname

Europa revolutionaire jaar 1848. In het Caraïbische gebied zijn in dat jaar ook slavenopstanden uitgebroken, vaak met succes eisten de slaven hun vrijheid op. Ook werd in dat jaar de slavernij in Frans-Guyana afgeschaft, allemaal belangrijke gebeurtenissen voor de regio. “Dat

